

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ
АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЗАСОБІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
(назва навчальної дисципліни)

вибіркова
(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою освітньо-професійною програмою «Цивільний захист»
(назва освітньої програми)

підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»
(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою організації і
проведення аварійно-рятувальних
робіт на 2025-2026 навчальний рік.
Протокол від 29.08.2025 року № 12.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Організація експлуатації засобів цивільного захисту»

2025 рік

Загальна інформація про дисципліну

Вивчення навчальної дисципліни дає можливість набуття фахових знань і вмінь достатніх для організації експлуатації засобів цивільного захисту, якими оснащується аварійно-рятувальне формування, під час повсякденного функціонування підрозділу та роботи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і гасіння пожеж на рівні, що забезпечує готовність підрозділу до виконання завдань за призначенням.

Основними завданням дисципліни є сформувати у здобувача вищої освіти знання і вміння щодо виконання функціональних обов'язків керівного складу аварійно-рятувального формування стосовно організації експлуатації засобів цивільного захисту у підпорядкованому підрозділі.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Неклонський Ігор Михайлович, ст. викладач кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт ННІ цивільного захисту, кандидат військових наук
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № ____. Робочий номер телефону +38(067)5797655
E-mail	neklonskyi_igor@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- дослідження форм і способів взаємодії аварійно-рятувальних формувань з іншими силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в органах управління і пожежно-рятувальних підрозділах; - курс професійно-технічної підготовки за робітничою спеціальністю «Рятувальник»;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Неклонський І. М., Самарін В.О. Моделювання процесу залучення ресурсів при перегрупованні сил і засобів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проблеми надзвичайних ситуацій: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ, 2016. Вип. 23. С. 109–112. 2. Structural and functional simulation of interaction in the field of aviation safety by using matrices / Hr. Drobakha and others. Archives of Materials Science and Engineering. 2019. Vol. 95, Is. 2. P. 67–76. 3. Popov, O., Iatsyshyn, A., Kovach, V., Iatsyshyn, A., Neklonskyi I., Zakora, A. Is There a Future for Small Modular Reactors in Ukraine? Comparative Analysis with Large Capacity Reactors. Systems, Decision and

	Control in Energy V. Studies in Systems, Decision and Control. 2023. Vol. 481. p. 453–469.
--	--

Загальна інформація	Соколов Дмитро Львович старший викладач кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт, навчально-наукового інституту цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Оноприєнко 8, кабінет № 13. Робочий номер телефону – (050)9559642
E-mail	sokolov_dmytro@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- дослідження застосування нових пристроїв пожежогасіння; - дослідження застосування нових пристроїв для порятунку постраждалих під час ліквідації НС; - дослідження по підвищенню ефективності застосування аварійно-рятувального інструменту; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в навчальному закладі; - курс професійно-технічної підготовки за робітничою спеціальністю «Рятувальник»; - диплом магістра.

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 в дистанційному режимі. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів необхідного рівня знань та умінь з питань організації експлуатації засобів цивільного захисту.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна

Навчальний рік	2025-2026	2025-2026
Семестр(и)	3	3
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4	4
- загальна кількість годин	120	120
- кількість модулів	1	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
- лекції	18	10
- практичні заняття	26	2
- семінарські заняття	-	-
- лабораторні заняття	-	-
- курсовий проект (робота)	-	-
- інші види занять	-	-
- самостійна робота	56	108
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	10 (за рахунок самостійної роботи)	10 (за рахунок самостійної роботи)
Форма підсумкового контролю		
(курсова робота (курсний проект); диференційований залік; іспит)	диференційований залік	диференційований залік

Передумовами для вивчення дисципліни є раніше здобуті результати навчання за ОК «Теорія прийняття управлінських рішень», «Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків», «Техніко-економічний аналіз заходів у сфері професійної діяльності», «Охорона праці у сфері професійної діяльності».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Цивільний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Визначати необхідні заходи та засоби з технічного забезпечення та обслуговування засобів цивільного захисту	ДРН 1
Організовувати заходи технічного забезпечення під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт	ДРН 2

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	КД
– здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами виробничої діяльності та виконання завдань з експлуатації засобів цивільного захисту; – здатність до оцінки впливу умов експлуатації засобів цивільного захисту на ефективність їх застосування під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	КД-1 КД -2

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Організація експлуатації засобів цивільного захисту в підрозділах ДСНС України.

Тема 1. Огляд засобів цивільного захисту аварійно-рятувальних формувань ДСНС України.

Тема 2. Організація експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України. Загальні положення.

Тема 3. Організація технічного обслуговування транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України.

Тема 4. Діагностування технічного стану транспортних засобів і обладнання.

Тема 5. Ремонт транспортних засобів.

Тема 6. Експлуатаційні властивості транспортних засобів.

Тема 7. Вимоги до експлуатації вантажопідйомних механізмів.

Тема 8. Вимоги до експлуатації механізованого аварійно-рятувального інструменту.

Тема 9. Безпека праці під час експлуатації засобів цивільного захисту.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
3- й семестр							
Модуль 1. Організація експлуатації засобів цивільного захисту в підрозділах ДСНС України							
Тема 1. Огляд засобів цивільного захисту аварійно-рятувальних формувань ДС	8	2	-	2	-	4	

НС України							
Тема 2. Організація експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України. Загальні положення	12	2	-	2	-	8	
Тема 3. Організація технічного обслуговування транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України	14	2	-	4	-	8	
Тема 4. Діагностування технічного стану транспортних засобів і обладнання	12	2	-	2	-	8	
Тема 5. Ремонт транспортних засобів	12	2	-	2	-	8	
Тема 6. Експлуатаційні властивості транспортних засобів	14	2	-	4	-	8	
Тема 7. Вимоги до експлуатації вантажопідйомних механізмів	12	2	-	2	-	8	
Тема 8. Вимоги до експлуатації механізованого аварійно-рятувального інструменту	12	2	-	2	-	8	
Тема 9. Безпека праці під час експлуатації засобів	14	2	-	4	-	8	

цивільного захисту засобів							
Підсумкова модульна (контрольна) робота	10	-	-	2	-	8	-
Разом за модулем 1	120	18	-	26	-	76	-

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
3- й семестр							
Модуль 1. Організація експлуатації засобів цивільного захисту в підрозділах ДСНС України							
Тема 1. Огляд засобів цивільного захисту аварійно-рятувальних формувань ДСНС України	8	-	-	-	-	8	
Тема 2. Організація експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України. Загальні положення	12	2	-	-	-	10	
Тема 3. Організація технічного обслуговування транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України	14	2	-	-	-	12	
Тема 4. Діагностування технічного стану транспортних	12	-	-	-	-	12	

засобів і обладнання							
Тема 5. Ремонт транспортних засобів	12	-	-	-	-	12	
Тема 6. Експлуатаційні властивості транспортних засобів	14	2	-	2	-	10	
Тема 7. Вимоги до експлуатації вантажопідйомних механізмів	12	2	-	-	-	10	
Тема 8. Вимоги до експлуатації механізованого аварійно-рятувального інструменту	12	-	-	-	-	12	
Тема 9. Безпека праці під час експлуатації засобів цивільного захисту засобів	14	-	-	-	-	14	
Підсумкова модульна (контрольна) робота	10	-	-	-	-	10	-
Разом за модулем 1	120	8	-	2	-	110	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Огляд засобів цивільного захисту аварійно-рятувальних формувань ДСНС України	2
3.	Тема 2. Організація експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України. Загальні положення	2
4.	Тема 3. Організація технічного обслуговування транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України	4
5.	Тема 4. Діагностування технічного стану транспортних засобів і обладнання	2
6.	Тема 5. Ремонт транспортних засобів	2
7.	Тема 6. Експлуатаційні властивості транспортних засобів	4
8.	Тема 7. Вимоги до експлуатації вантажопідйомних механізмів	2
9.	Тема 8. Вимоги до експлуатації механізованого аварійно-	2

	рятувального інструменту	
10.	Тема 9.1. Безпека праці під час експлуатації транспортних засобів.	2
11.	Тема 9.1. Безпека праці під час експлуатації ручного механізованого інструменту	2
	Разом	24

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Особливості експлуатації основних пожежно-рятувальних автомобілей загального призначення.
2. Особливості експлуатації основних пожежно-рятувальних автомобілей цільового призначення.
3. Особливості експлуатації пожежних автодрабин та колінчатих підйомників.
4. Особливості експлуатації інженерної техніки, що знаходиться на озброєнні підрозділів ДСНС України.
5. Вимоги до експлуатації пересувних електро та компресорних станцій.
6. Вимоги до експлуатації засобів малої механізації. Експлуатація мотопомп.
7. Особливості експлуатації обладнання, що працює під тиском газів або парів.
8. Система заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху під час виконання завдань за призначенням.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи.

Під час викладання використовуються такі методи навчання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (виконання практичних завдань);
- дослідницький метод (курсова робота, самостійна робота).
- інноваційні методи навчання: дистанційне навчання; контекстне навчання (інтеграція різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної); імітаційне навчання (імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі); проблемне навчання (ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу); інтерактивні формати тощо.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести; виконання розрахункових робіт; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, тестування за допомогою google-форм тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік

Розподіл балів								
Модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
до 5	до 5	до 10	до 5	до 5	до 10	до 5	до 5	до 10
Розподіл балів						Індивідуальні завдання	Сума балів за дисципліну	
Модуль 1								
Модульна контрольна робота								
до 40						до 10	до 100	

Поточний контроль.

Критерії оцінювання за виконання завдання на практичному занятті визначені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання на практичному занятті (семінарі)

Оцінка за шкалою ECTS	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
A	5	Відповідь або завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності. Здобувач має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системного аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблемні питання. <u>Виконання практичного завдання на полігоні:</u> Розуміє кінцеву мету завдання, завдання виконано, здобувач чітко ставить цілі і завдання, добре оцінює ситуацію. Правильно вибирає та

		використовує спорядження і спосіб оперативних дій, не порушує вимоги безпеки праці.
B	4	Відповідь і завдання – повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача.
C	3	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здатен на реакцію відповіді іншого здобувача, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.
D	2	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання за консультацією викладача. Здобувач володіє матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена.
E	1	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Здобувач володіє навчальним, матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти думку. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, відсутні сформовані уміння та навички.
FX	0	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Модульний контроль.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують контрольну роботу у формі тестового опитування за допомогою google-форм. Контрольна робота

передбачає перевірку знань здобувачів, які вони отримали на протязі вивчення модулю, та умінь використовувати їх у подальшій практичній діяльності. Модульна контрольна робота містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Загальна оцінка та кількість балів визначаються за методикою визначеною в методичних матеріалах для проведення контрольної роботи.

Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і підсумкової оцінки за практичні заняття. Для заочної (дистанційної) форми навчання, крім модульної контрольної роботи, передбачається підсумкове тестування. Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і оцінки за підсумкове тестування.

Відповідність результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за всі види навчальної діяльності представлена в табл. 2.1, 2.2.

Таблиця 2.1 – Таблиця відповідності результатів оцінювання за всі види навчальної діяльності (очна (денна, вечірня) форма)

Оцінка ECTS	Сума балів за види навчальної діяльності			
	Л*+СЗ+ПЗ	МКР	Модуль	Диф. залік
A	54-60	36-40	90-100	90-100
B	48-53	32-35	80-89	80-89
C	39-47	26-31	65-79	65-79
D	33-38	22-25	55-64	55-64
E	30-32	20-21	50-54	50-54
FX	21-29	14-19	35-49	35-49
F	0-20	0-13	0-34	0-34
заочна (дистанційна) форма				
A		54-60	36-40	90-100
B		48-53	32-35	80-89
C		39-47	26-31	65-79
D		33-38	22-25	55-64
E		30-32	20-21	50-54
FX		21-29	14-19	35-49
F		0-20	0-13	0-34

* За роботу на лекціях здобувачі можуть отримати по 0,5 балів за кожну тему. Підтвердженням їх роботи може бути відповідний конспект лекції або відповідна пізнавальна активність здобувача під час розгляду навчальних питань.

Таблиця 2.2 – Таблиця відповідності результатів оцінювання за всі види навчальної діяльності (очна (заочна (дистанційна) форма)

Оцінка ECTS	Сума балів за види навчальної діяльності			
	МКР	Підсумкове тестування	Модуль	Диф. залік
A	54-60	36-40	90-100	90-100
B	48-53	32-35	80-89	80-89
C	39-47	26-31	65-79	65-79

D	33-38	22-25	55-64	55-64
E	30-32	20-21	50-54	50-54
FX	21-29	14-19	35-49	35-49
F	0-20	0-13	0-34	0-34

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

- 10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
- 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;
- 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;
- 6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;
- 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;
- 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
- 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;
- 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;
- 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;
- 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу, вміння публічно чи письмово представити звітний матеріал. Відповідні бали за індивідуальне завдання враховуються під час визначення загальної суми балів за види навчальної діяльності.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Загальна кількість балів визначається на основі сукупних результатів усіх виконаних навчальних завдань за семестр відповідно табл. 2.1, 2.2.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на

заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Неклонський І.М., Самарін В.О., Харламов В.В. Спектральний підхід до оцінювання готовності аварійно-рятувальних підрозділів до дій за призначенням. Проблеми надзвичайних ситуацій: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ, 2016. Вип. 23. С. 113-119.

2. Неклонський І.М. Обґрунтування угруповання сил цивільного захисту. Проблеми цивільного захисту: управління, попередження, аварійно-рятувальні та спеціальні роботи: збірник матеріалів науково-практичного семінару. Харків: НУЦЗУ, 2017. С.113-115.

3. Неклонський І.М., Удянський М.М. Щодо вдосконалення порядку оцінювання готовності сил цивільного захисту до дій за призначенням. Запобігання надзвичайним ситуаціям і їх ліквідація: матеріали науково-практичного семінару. Харків: НУЦЗУ, 2019. С. 283-285.

4. Кодекс цивільного захисту України. № 5403-VI від 02.10.2012 р.

5. ДСТУ 2273:2006. Протипожежна техніка. Терміни та визначення основних понять.

6. ДСТУ EN 1846-2:2014 Протипожежна техніка. Автомобілі пожежно-рятувальні. Частина 2. Загальні вимоги. Безпека та показники якості (EN 1846-2:2009+A1:2013, IDT)

7. ДСТУ EN 1846-3:2014 Автомобілі пожежно-рятувальні. Частина 3. Стаціонарно встановлене устаткування. Вимоги щодо безпеки та показники якості (EN 1846-3:2013, IDT)

8. Настанова з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України: Наказ ДСНС України від 27.06.2013 №432.

9. Норми табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального технологічного обладнання, інструменту: Наказ ДСНС України від 29.05. 2013 № 358.

10. Положення про визначення та застосування спеціальних транспортних засобів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МВС України від 06.02.2020 № 99.

11. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МВС від 26.04.2018 № 340.

12. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж: Наказ МВС від 26.04.2018 № 340.

13. Протипожежна та аварійно-рятувальна техніка: курс лекцій. / Укладачі: С.А. Виноградов, А.Я. Калиновський, В.Г. Баркалов. Х.: НУЦЗУ, 2017. 285 с. Режим доступу: <http://books.nuczu.edu.ua/download.php?rec=5972&mode=1>

14. Організація експлуатації протипожежної техніки: Курс лекцій / Уклад. О.О. Ковальов, А.Я. Калиновський, Г.В. Морозова. Х. : НУЦЗУ, 2017. 163 с.

15. Ручний механізований аварійно-рятувальний інструмент: навчальний посібник / В.М. Гвоздь, О.С. Дубенець, В.А. Сербін, А.В. Клепча, А.О. Оліцький. Черкаси: УДСНС у Черкаській області, 2017. 142 с.

16. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навчальний посібник / за ред. Мирослава Коваля. Львів: ЛУБЖД, 2023. 306 с.

Інформаційні ресурси

1. ДСНС. Професійна підготовка особового складу органів та підрозділів цивільного захисту. Методичні матеріали. URL: <https://dsns.gov.ua/osvita-i-nauka/metodichni-materiali-z-profesiynoyi-pidgotovki>

2. ДСНС. Науково-освітній портал ДСНС. Бібліотечні ресурси. URL: <http://edu-mns.org.ua/ukr/lib/>

Розробник(и):

Старший викладач кафедри організації
і проведення аварійно-рятувальних робіт
навчально-наукового інституту
цивільного захисту

Ігор НЕКЛОНСЬКИЙ